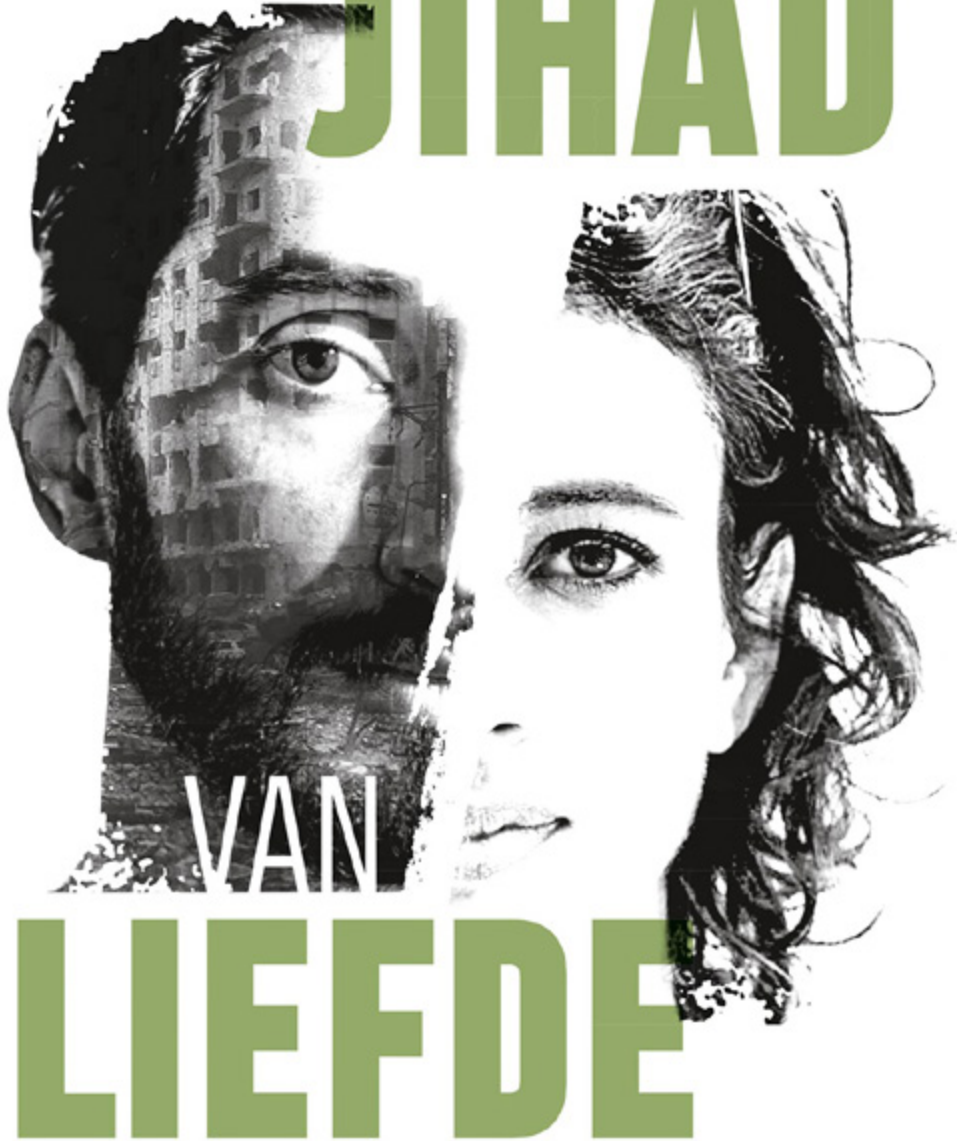

Rataplan presenteert

EEN JIHAD

naar het boek van Mohamed El Bachiri
opgetekend door David Van Reybrouck

AMARA RETA · RASHIF EL KAOUI · REGIE: HANS VAN CAUWENBERGHE
IN COPRODUCTIE MET DE ROMA & DARNA

SCHOOLMAP

.....

Mohamed El Bachiri verloor zijn vrouw bij de aanslagen in Zaventem en Maalbeek van 22 maart 2016. Zij kwam om in de aanslag in de Brusselse metro. Mohamed El Bachiri zelf werkt als chauffeur in de Brusselse metro. Hij praat in het boek over zijn jeugd in Molenbeek, de liefde voor zijn vrouw en zijn leven na de aanslagen. Als eerbetoon aan zijn vrouw buigt hij het leed dat hem is aangedaan op moedige en veerkrachtige wijze om in een boodschap van liefde en medemenselijkheid.

.....

In december 2016, enkele maanden na de terreuraanslagen in Brussel, was Mohamed El Bachiri te gast in "De afspraak". Hij riep toen op tot "**Een jihad van liefde**" als antwoord op verdeeldheid en terreur. De oproep liet niemand onberoerd, de video werd sindsdien miljoenen keren bekeken.

Jihad (z.nw., m)

(Arab.: *jihād*, inspanning, strijd op Gods weg)

1. Inspanning die iedere moslim moet aangaan tegen zijn eigen hartstochten. (Door de profeet Mohammed beschouwd als de 'grote jihad')
2. Strijd om het domein van de Islam te verdedigen. (Beschouwd als de 'kleine jihad')

Larousse, Dictionnaire de français.

.....

Herbekijk [hier](#) "**een jihad van liefde**" uit "**De afspraak**" van 22 december 2016.

Na de oproep op tv volgde een boek.

Een Jihad van Liefde werd een uitgave van De Bezige Bij, verkocht ondertussen al meer dan 100.000 exemplaren en werd vertaald en uitgegeven in het Duits, Engels en Frans. Begin november 2019 verscheen **De odyssee van Mohamed**, de opvolger van Een Jihad van liefde, waarvoor Mohamed El Bachiri opnieuw samenwerkte met David Van Reybrouck.

.....

En nu is er het theaterstuk. **“Een jihad van liefde”** toont het leven van Mohamed El Bachiri voor én na de aanslagen. “We hebben Mohamed ontmoet, we hebben er stukken van zijn leven in verwerkt”, legt regisseur Hans Van Cauwenberghe uit. “Zijn leven vroeger met zijn vrouw en zijn leven nu. De vrouw is ook op de scène. Je moet komen kijken om te zien tot welke schoonheid een mens in staat is.” “Het is natuurlijk ook een verhaal van verlies, van een man die iemand verloren heeft”, voegt acteur Rachif El Kaoui eraan toe. Hij speelt de rol van Mohamed. Mohamed El Bachiri was aanwezig in Borgerhout bij de voorstelling. “Het is erg speciaal om jezelf te zien op scène en om dat te beleven en herbeleven”, reageerde hij achteraf.

BIOGRAFIE THEATERREGISSEUR

Hans Van Cauwenberghe (°1964 Deinze) is acteur, muzikant en regisseur. Hij vertolkte rollen in diverse Vlaamse televisieseries, maar is eveneens bekend als theateracteur. Was als acteur o.a. vast verbonden aan het Raamtheater in Antwerpen en vervolgens bij de KNS/Toneelhuis en NT Gent. Sinds 2000 freelance bij Het Gevolg, Zuidpool, Hanneke Paauwe, FroeFroe, Ultima Thule, theater Tieret, Amai, kopergieterij, Villanella, Hoge Fronten... Hij vertolkte rollen in verschillende tv-reeksen (Spoed, Familie, Flikken, Zone Stad, De Elfenheuvel), speelde de monoloog 'Brodeck' naar het boek van Philippe Claudel en maakte met Axel Daeleleire de balans op in '237 redenen om door te gaan'. Daarnaast toert hij met zijn muziekgroep 'Nonkel Tony'. Van Cauwenberghe begeleidde bij De Vélo het sociaal-artistische project en voorstelling 'C'est pas parce que tu t'arrêtes de pédaler, que ton vélo va s'arrêter', een hartverwarmend verhaal vanuit onze zwaar getroffen hoofdstad Brussel met een bonte mix aan mensen. De voorstelling werd in 2016 geselecteerd voor Het Theaterfestival. Ook 'Onze Rijkdom', een koor van mensen in armoede en nieuwkomers in Borgerhout, staat onder leiding van Van Cauwenberghe.

BIOGRAFIE ACTEURS

Amara Reta (°1980, Turnhout) studeerde in 2005 af als Master in de Dramatische kunst aan het RITS, Brussel. Haar eindwerk won de publieksprijs op het Voix Gras festival in Leuven. Als theateractrice was ze te zien in producties van o.a. KVS, Villanella, Theater Antigone en HetPaleis.

Amara speelde mee in *The Bult and The Beautiful*, een voorstelling van Theater Antigone, die in 2007 geselecteerd werd voor het Theaterfestival, als één van de meest markante voorstellingen van dat seizoen. Ook werkte ze regelmatig samen met Hanneke Pauwe (*Falsh*, *Rendez-vous*, *Peepshow*). Daarnaast vertolkte Amara sinds 2006 al verschillende (gast)rollen in diverse Vlaamse televisieseries en films.

Rashif El Kaoui (°1988 Diest) studeerde eerst voor leerkracht Engels-Latijn en schreef zich vervolgens in aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen waar hij in 2014 afstudeerde. Sindsdien is hij acteur, rapper, audio-maker en schrijver. In 2016 won hij de El Hizjra Literatuurprijs in de categorie proza. Hij werd gepubliceerd in *Das Magazin* en de *Sampler 2018* van *Das Mag*. Samen met acteur Lucas De Man en fotograaf Ahmet Polat werkt hij aan het project 'De Man is Lam', over man-zijn anno nu. De gelijknamige podcast is te beluisteren op VPRO. Hij is vast columnist voor *De Standaard*. Hij was te zien in voorstellingen van 't Arsenaal, hetpaleis, *FABULEUS*, *Monty* en KVS en maakt deel uit van het vernieuwde open ensemble van KVS, waar hij in 'Malcolm X', 'Odysseus. Een zwerver komt thuis', 'Drarrie in de nacht', 'JR' en 'Who's Afraid Of Virginia Woolf' speelde. Hij doceert welsprekendheid aan de Academie van Mortsel en geeft cursussen 'pitchen' en 'presentatietechnieken' voor Fortio/Syntra Bedrijfsopleidingen.

.....

Loubna, liefste,
Niets heeft nog smaak, niets heeft nog zin.
Mijn dromen waren de jouwe, jouw dromen de mijne.
Samen oud worden, hand in hand.
De kinderen zien opgroeien, in vreugde en liefde.
Dat was ons pad, beschreven door Degene die de pen van het noodlot hanteert.

Dat dachten wij althans.

Maar tot ons grote verdriet wachtte ons een ander lot.

Je was mijn maatje, mijn vertrouweling, mijn beste vriendin.
Liefde van mijn leven, moeder van mijn kinderen, degene met wie ik altijd lachte.
We hadden een serieuze relatie, maar namen onszelf nooit te serieus.

Ons verhaal was gebouwd op liefde, vertrouwen en respect. Eenvoudige, maar sterke liefde.

Wat een buitengewoon zeldzame parel had ik.
Ze bracht me zoveel vreugde enkel door bij me te zijn.
Wat een geluk om zo'n mooie, intelligente vrouw met zo'n groot hart te hebben...
We hebben onze kinderen altijd beschermt tegen oorlog en waanzin.
Maar het ergste is ons helaas overkomen.

Oog in oog met het onvatbare, wat moet ik aan de kinderen vertellen?

Die dag

Ik had vrijaf.
Zij nam de metro.
Een van haar vriendinnen kwam me opzoeken.
Ze zei dat er een aanslag was gepleegd.
Ik had direct een slecht voor gevoel.
Ik zag dat ze na 9:10 niet meer online was geweest.
Toen wist ik genoeg.
Ik ging naar mijn ouders.
Met een deken om me heen stortte ik in.

Voor de rest heb ik een soort geheugenverlies.
Ik ben in een andere dimensie.
Alleen zo kan ik leven.

's Avonds

Als ze 's avonds in bed liggen, schrijf ik soms op het scherm van mijn telefoon. Teksten en zinnen die me door het hoofd schieten, gedichten soms. Schrijven, woorden vinden, ware woorden.

Door te schrijven over liefde kom ik dicht bij je stralende gelaat.

's Nachts

Het is midden in de nacht.
Ik loop de trap af.
Alles draait.
Waar ben ik?
De kleine is wakker geworden.
Hij schreit.
Hij heeft honger.
Hij is drie.
Onze jongste.
We hebben er drie.
Drie zoons. Tien, acht en drie jaar.
Onze kinderen.
'Mijn kinderen,' moet ik nu zeggen.

Haar naam staat nog altijd bij de bel.
Natuurlijk. Dit is haar thuis.
Ook al leeft ze hier niet meer.
Ook al leeft ze niet meer.

Zij sliep licht, ik sliep vast.
Aan het begin van ons huwelijk moest ik daaraan
wennen.
Er was zoveel om aan te wennen.
De regelmaat, het samenleven, al die dingen.
Ik viel het liefst met een boek in slaap.
Ik moest leren dat licht storend kan zijn.
Ik moest leren attenter te zijn.

Nu slaap ik niet meer.
Zonder pillen lukt het me niet meer.
Eten doe ik nauwelijks.
Kilo's ben ik afgevallen, vraag me niet hoeveel.
Ik was medium, nu ben ik small.
Ik heb een berg kleren moeten wegdoen.

De jongen is wakker.
Hij huult.
Alles draait.
Het komt door de pillen.
Ik val.
Ik daal af.
Ik pak de fles.
Ik val opnieuw.

Ik val.
Zo leef ik nu.
Dit is waar ik nu sta.

Mijn stem

Ik weet niet of ik nog terugkeer naar het leven,
het echte, levende leven.
Ik ben er voor mijn kinderen.
Beschouw me maar als een dode.
Een dode die een levensles geeft.

Mijn ouders

Moet ik over mijn eigen leven vertellen?
Anekdoten hebben geen belang: ik ken ze al.
Details doen niet ter zake: dit is geen biografie.
Maar sommige elementen kunnen misschien helpen om de ramen van mijn boodschap open te zetten.

Ik ben voortgekomen uit de eerste immigratiegolf. Mijn vader heeft armoede gekend. Hij is in 1940 geboren, niet ver van Nador, in het noorden van Marokko. Het Rifgebied. Het gezin verhuisde naar Oran in Frans-Algerije, zoals zoveel Marokkaanse gezinnen destijds deden. Daarna is hij naar Frankrijk vertrokken, toen naar Duitsland. In 1963 kwam hij in Brussel aan, met een vriend die later zijn zwager zou worden.

De familie van mijn moeder was ook naar Frans-Algerije getrokken om er te werken. Daar is

mijn moeder geboren, in 1951. Na de Algerijnse onafhankelijkheid in 1962 is de familie naar Marokko teruggekeerd en heeft zich in Oujda gevestigd, bij de grens met Algerije.

Mijn ouders zijn in Marokko getrouwd en daar is ook mijn oudste zus geboren. De anderen zijn allemaal in België geboren, ik in Sint-Agatha-Berchem, niet ver van Molenbeek. Dat was in 1980. Ik ben de zesde van acht kinderen: we zijn met vijf meisjes en drie jongens. We hebben altijd in Molenbeek gewoond. Ons huis stond aan het Bevrijdersplein, vlak bij de Jubelfeestlaan.

In Brussel was mijn vader trambestuurder, later werkte hij in de fabriek. Daarna werd hij winkelier, hij had een kruidenierszaak in Schaarbeek en in Molenbeek. Aangezien hij moeilijke tijden had gekend, benadrukte hij vaak hoeveel geluk we hadden om in België te wonen, een land waar we de middelen kregen om te groeien. Het onderwijs bood ons nieuwe kansen. We moesten dit land dankbaar zijn, en tegelijkertijd onze cultuur behouden.

INTRO: OVER DEZE LESMAP

Op 15 mei 2017 stelde Mohamed El Bachiri zijn boek **'Een jihad van liefde'** voor in de Antwerpse ROMA. Het boek was bedoeld als ["het antwoord van Mohamed El Bachiri "op zij die verdeeldheid willen zaaien en geweld en terrorisme propageren"](#). De Federatie Marokkaanse Verenigingen (FMV) organisator van de avond, nodigde bewust ook veel jongeren en scholieren uit. De thema's in die in het boek besproken worden, zoals verlies, identiteit, geloof en liefde, wekten veel voer tot gesprek. Theaterregisseur Hans van Cauwenberghe maakte dan, samen met acteurs Amara Reta en Rashif El Kaoui een bewerking van dat boek voor theater.

Met deze voorstelling willen de regisseur en acteurs niet alleen maar helpen om de boodschap van verbinding en medemenselijkheid te verspreiden. Zoals Rashif El Kaoui in een interview in De Morgen terecht zegt, heeft niet elke jongere oren naar El Bachiri's boodschap van verbinding. "De realiteit is ook dat we nog steeds tien keer meer worden tegengehouden door de politie".

Eerder dan een waarheid voor te stellen en begrip of verbinding af te dwingen, is deze voorstelling een uitnodiging om het gesprek met de jongeren zelf te voeren. "Je kan die reacties volgens El Bachiri niet negeren, maar je moet er net mee in dialoog gaan." Of, ook met de woorden van Mohamed, samen onze logos of verstand te gebruiken.

Met deze map wil ik daarvoor enkele kaders aanbieden. Daarvoor gebruik ik als basis de schoolmap die u misschien al kent van de voorstelling **'Dis-moi wie ik ben'**, die [stadsdramaturge Kristin Rogghe \(KVS\)](#) een aantal jaren geleden schreef voor t,arsenaal mechelen.

'Dis-moi wie ik ben' toont enkele belangrijke overeenkomsten met 'Een jihad van liefde'. Beide voorstellingen raken de thema's migratie, samenleving vanuit een perspectief dat niet vaak wordt gehoord: dat van Belg met roots in migratie. Daarnaast vertellen beide teksten het verhaal van mensen die worstelen met het begrip "identiteit". In deze tijden wordt de "identiteit" van "de ander" vaak éézijdig of tweedimensionaal voorgesteld. Terwijl veel mensen die juist ervaren als veelzijdig en complex. Iedereen lacht en iedereen huilt. Soms is dat over dezelfde dingen. Welke zijn dat? Hoe gaan we ermee om? Door thema's als rouw, traditie, religie, en hoe het is om samen te leven met de leerlingen te bespreken, kun je in de klas alvast ruimte maken om de fluiditeit of vloeibaarheid van "identiteit" te bespreken.

Als all-round medewerkster van Dis-moi wie ik ben, verzorgde ik dikwijls de nagesprekken met de klassen. Ik zag de voorstelling meer dan 80 keer en deed meer dan 40 nagesprekken met klassen. Telkens was ik enorm verbaasd door de reactie van de jongeren. Niet alleen waren ze tijdens de voorstelling erg betrokken als de inhoud leuk en aangenaam was, ze bleven ook bij de les als het gevoeliger en persoonlijker werd.

Een tweede aspect aan de open gesprekken met de groepen, was dat veel leerlingen goed voorbereid leken te zijn. Enerzijds lag dat aan hun zeer geëngageerde leerkrachten, anderzijds kwam dat door de gedegen lesmap van mijn ex-collega Kristin Rogghe.

Toen RATAPLAN vroeg om een omkadering te doen voor scholen in het kader van Een jihad van liefde, en ik de inhoudelijke overeenkomsten met Dis-moi wie ik ben zag, heb ik mijn haar gevraagd of we haar lesmap konden gebruiken. Daarnaast heb ik goede ervaringen met het deel dat gaat over kijken naar theater en -technieken.

De map is verdeeld over een persoonlijke en een theatertechnische invalshoek. De beide invalshoeken kunnen voor en na de voorstelling aan bod komen. Bij deze wil ik Kristin Rogghe graag nogmaals danken voor haar fijne werk en ook om het te delen.

.....

Deze lesmap biedt een aantal tips en opdrachten om voor en/of na de voorstelling **“JIHAD VAN LIEFDE”** met de leerlingen aan de slag te gaan. Het zijn slechts enkele tips. Het zijn slechts enkele tips, maar er bestaan ongetwijfeld andere ideeën om rond de voorstelling te werken. Wat draagt de klas zelf aan?

De lesmap stelt twee verschillende invalshoeken voor:

.....

{ De eerste invalshoek focust op de inhoudelijke thema's, zoals identiteit, migratie, religie, (on)gelijkheid en rouw. Met achtergrondinformatie en concrete opdrachten nodigen we de leerlingen uit om hun bevindingen en opinies met anderen te delen in een klasgesprek. }

.....

{ De tweede invalshoek stelt de vraag: hoe wordt theater gemaakt? Wat komt er, naast het thema en de inhoud, nog allemaal bij kijken? We prikkelen de leerlingen om oog en oor te hebben voor de verschillende elementen die de voorstelling maken tot wat ze is en geven enkele sleutels mee om meer uit hun theaterervaring te halen. }

.....

Idealiter komen in de lessen beide invalshoeken aan bod, voor en na het bezoek aan de voorstelling.

We wensen jullie alvast veel plezier met **“JIHAD VAN LIEFDE”**, in het theater en in de klas.

.....

IDENTITEIT

*Identiteit (de ~ (v.)) je eigen persoonlijkheid,
dat wat je onderscheidt van anderen.*

Op deze manier wordt het woord identiteit beschreven in het woordenboek van Van Dale. In de realiteit is dit natuurlijk een veel complexer gegeven. Jouw eigen identiteit wordt gevormd door je persoonlijke maar ook je genetische, sociale en culturele identiteit. De identiteit van een persoon is opgebouwd uit verschillende lagen.

Bij jongeren met een migratieachtergrond is dat des te sterker het geval. Zij hebben immers niet één monocultureel referentiekader, maar ervaren in hun persoonlijke dagelijkse leven verschillende culturen, religieuze overtuigingen, talen, leefgewoontes enzovoort. Ze identificeren zich met verschillende contexten en elementen: de stad waar ze wonen, het land van herkomst, de religie van hun ouders, de hobby's en gewoontes van hun vriendengroep, enzoverder.

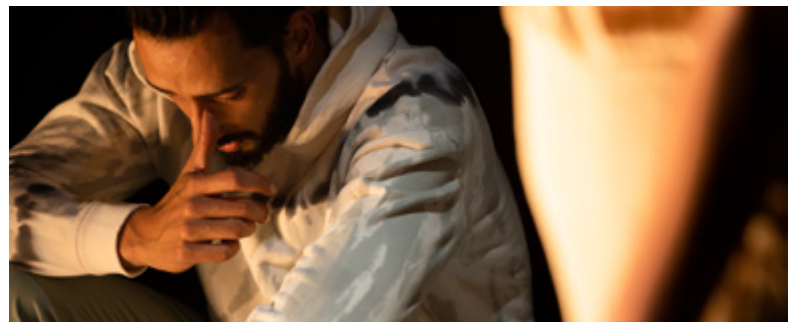
Anderzijds ervaren ze vaak ook een gebrek aan bagage of kennis over de verschillende culturen die deel uitmaken van hun identiteit: ze zijn niet volledig vertrouwd met de cultuur van hun land van herkomst, maar kunnen zich ook niet geheel identificeren met de Vlaamse of Belgische cultuur. Soms ervaren ze de onmogelijke druk om 'een

kant te kiezen', omdat de maatschappij nog steeds de neiging heeft om mensen onder te brengen in eenduidige categorieën (Belgen, Afrikanen, Marokkanen,... autochtonen en allochtonen) en deze categorieën te reduceren tot stereotypen, terwijl hun realiteit complexer is. Ze worden vaak als een 'andere' en 'vreemde' beschouwd, zowel in eigen land (België) als in hun land van herkomst. Al deze factoren maken dat de zoektocht naar een eigen identiteit waar elke jongere bewust of onbewust mee bezig is, nog intenser wordt.

Theatermaakster **Neske Beks** spreekt van een 'vloeibare identiteit' (zie ook bijlage 3: videoreportage). Mensen die 'anders' zijn, zegt ze, leren al heel jong om zich aan te passen aan verschillende milieus. Thuis heersen immers andere gewoontes, normen en waarden dan op school.

Bekijk hieronder het fragment:

[Zo Gezegd: Neske Beks - Identiteit gedeeld door tijd](#)

Bekijk [hier](#) het verslag van "Het Journaal"

INTERVIEW ACTEUR RASHIF EL KAOUI

“Rashif beheerst als geen andere de kunst van het verzorgd en minzaam spreken zonder daarbij in te boeten aan oprechtheid. Wel integendeel. Hij wil zijn nek tonen, omdat hij anderen wil inspireren met zijn kwetsbaarheid, omdat hij wil geloven dat mensen niet bijten.”

Acteur Rashif El Kaoui vertelde in interviewreeks **Zwijgen is geen optie** over zijn ervaring met in Vlaanderen opgroeien als kind van ouders met verschillende nationaliteiten. In ‘Jihad van liefde’ vertolkt El Kaoui ook de rol van iemand die zich vragen stelt bij zijn plaats in deze maatschappij. Het leek ons reden te meer om dit interview te helpen verspreiden. Het is een fijne opstap bij het theoretische gedeelte later en op een andere manier van inhoud bieden.

“Dit is mijn rol
in dit tijdsgewricht.”

Het interview met Rashif is via [Vimeo te bekijken](#) of via [Soundcloud te beluisteren](#). Het interview is ook per hoofdstuk te bekijken via [dezelfde link](#).

OPDRACHT

Identiteit

VOOR DE VOORSTELLING (eerst individueel, dan eventueel klassikaal)

Niemand is op alle momenten en in verschillende contexten dezelfde persoon. Soms ben je iemands leerling, werknemer, vriend of vriendin. Thuis ben je kind, broer of zus. Het komt ook vaak voor we ons in die verschillende situaties anders gedragen en anders spreken en schrijven. Veel situaties vereisen een omgangstaal of -code. Je spreekt meestal niet tegen je leraar zoals tegen je vrienden of (groot)ouders. Daarnaast veranderen we door wat we meemaken, lezen, zien, leren en beleven.

- { Welke deel-identiteiten herken je in jezelf?
- { Welke factoren hebben invloed op hoe je leeft en hoe de maatschappij je ziet?
- { Denk aan gezondheid, religie, huidskleur, geslacht, seksuele voorkeur, geld, taal....
- { In welke situaties voel je je allemaal 'thuis'?
- { In welke situaties heb je het gevoel dat je de 'codes' niet kent? Hoe voel je je dan?
- { Als jij zelf, (een van) je ouders of (een van) je grootouders naar België migreerde, wat doet dat met je gevoel en ervaring bij het woord 'identiteit'? Als je een aspect zou veranderen, wat zou dat zijn? Waarom?

NA DE VOORSTELLING

Bespreek na de voorstelling hoe in het zoeken naar 'identiteit' verschillende referentiekaders meespelen, aan de hand van concrete scènes. Waar in de voorstelling komen stereotypen en vooroordelen aan bod? Hoe? Welk effect heeft het op je om deze op een theatrale manier uitgebeeld en uitgesproken te zien?

MIGRATIE

Ook onze westerse maatschappij is, als een geheel van individuen, gekenmerkt door migratie in allerlei vormen. Migratie is van alle tijden en plaatsen. Het gebeurt door allerlei mensen in allerlei richtingen, en er zijn velerlei oorzaken en redenen aan verbonden. Migratie kent **'push-' en 'pull'-factoren**. 'Pull'-factoren zijn de redenen die mensen naar een bepaalde plaats aantrekken. Dat kan de liefde zijn, het vooruitzicht op een baan of de hereniging met familie, avontuur, een betere levensstandaard, het idee dat men andere volkeren moet beschaven en bekeren (zoals in de koloniale tijd),... 'Push'-factoren zijn de oorzaken die mensen wegdrijven uit de plaats waar ze vandaan komen: oorlog, massale werkloosheid, onveiligheid, honger, onvrijheid, klimaatverandering met grote droogte of overstromingen tot gevolg,...

België heeft decennialang actief beleid gevoerd om een pull-land voor migranten te worden. Vooral in de periode waarin er in mijnen veel werkgelegenheid was, zijn veel mensen aangemoedigd om naar België te verhuizen en hun gezinnen (tijdelijk) mee te nemen. Er werd niet veel gedaan om mensen hier een thuisgevoel te geven, vanuit de veronderstelling dat het niet nodig was. Wellicht stonden mensen er niet bij stil dat er generaties kinderen hier zouden opgroeien en dat niet zo veel mensen uiteindelijk zouden teruggaan. Midden jaren '80 kwam de Belgische samenleving erg onder druk te staan. De allochtone bevolking was door de aantrekperiode van migranten en gastarbeiders enorm gegroeid en leefde vrij gescheiden van de autochtone bevolking. Extreemrechtse partij Vlaams Blok, later Vlaams Belang, haalde 30% van de stemmen. Iets dat veel mensen deed schrikken en nadenken over onze manieren van samenleven en omgaan met de etnische, religieuze en sociale diversiteit die nu eenmaal de laatste 60 jaar is ontstaan.

Sinds de aanslagen op de Twin Towers in New York in 2001 wordt er wereldwijd campagne gevoerd tegen terrorisme. Vaak wordt het in één adem genoemd met islam en moslims. Deze retoriek heeft de laatste 19 jaar het leven van veel moslimjongeren veranderd. Ze kregen nog meer te maken met racisme, uitsluiting en discriminatie. Veel moslims worden sindsdien met terrorisme geassocieerd, veel jongeren hebben zich ook met dat beeld vereenzelvigd en zijn om verschillende redenen geradicaliseerd. Sommigen van hen zijn ver van huis gaan strijden voor een ideaal dat hen leek te passen bij hun identiteit. Sommigen van hen hebben zich hier, dichtbij huis, doen gelden. De bomaanslag op de metro en vluchthaven in Brussel op 22 maart 2016 is hier een voorbeeld van. Loubna Lafquiri, Mohamed El Bachiri's vrouw, is als moslima ook door de aanslag in de metro getroffen. Dat maakt van El Bachiri een slachtoffer, dat in de ogen van sommigen er ook uitziet als een van de daders.

OORSPRONG/DOELSTELLING:

De "Great Game of Power" is een van de spelmethodieken die Augusto Boal toelicht in zijn 'Games for Actors and Non-Actors' (een standaardwerk voor iedereen die met **Theater van de Onderdrukten** bezig is).

Het spel laat toe om onze assumpties over macht te onderzoeken en ook om een meer veelzijdig machtsbegrip te ontwikkelen. Het is een ideale oefening om een verkennende discussie over macht (en tegenmacht) geanimeerd te starten. Zo vermijd je een abstracte discussie, los van de dagelijkse realiteit en waarden van de deelnemers. Een dergelijke discussie zegt immers weinig.

In deze oefening vertalen deelnemers hun machtsbegrip naar beelden op de scène. De oefening lijkt zeer symbolisch, maar laat toe om makkelijk de link te leggen met reële vormen van macht in de samenleving. Zo kan je als begeleider de vertaalslag opnieuw maken, maar dan in omgekeerde richting.

DUUR: 20 à 30 minuten

DEELNEMERS: Minimaal 6 deelnemers. Ideaal 8 of meer.

BENODIGDHEDEN:

- 1 tafel
- 6 stoelen
- 1 fles
- Flip chart met papier is handig bij de nabespreking

OPSTELLING:

Alle deelnemers nemen in een cirkel plaats rond een denkbeeldige scène. In die scène staan willekeurig opgesteld: een tafel, zes stoelen en een fles.

METHODE:

Er zijn twee spelfasen. In de eerste veranderen de deelnemers één voor één de positie van een van de voorwerpen. In de tweede fase betreden ze zelf de scène.

The Great Game of Power

FASE 1 Het machtigste voorwerp

Leg als begeleider ('joker' bij Boal) uit dat het de bedoeling is om één stoel machtiger te maken dan alle andere voorwerpen. Deelnemers mogen elk om beurt een handeling uitvoeren. Ze kunnen een voorwerp plat leggen, stapelen, verhuizen... Let wel: geen van de voorwerpen mag de scène verlaten.

Na hun zet keren ze terug naar de cirkel en mag een volgende deelnemer een wijziging aanbrenge. Laat dit even doorgaan, tot er geen spontane suggesties meer overblijven. Vraag de groep of ze het er over eens zijn dat één stoel nu machtiger is dan de andere vijf stoelen, de tafel en de fles. Als er geen consensus is, kan je nog een laatste kans geven om een wijziging te suggereren.

FASE 2 Neem de macht weg!

In de tweede fase worden deelnemers uitgenodigd om de macht weg te nemen van de machtigste stoel. Dit kan door zelf nog een machtigere positie in te nemen of door de machtsbasis van die stoel te ondermijnen. Geef geen suggesties of aanwijzingen. Laat de groep zelf met ideeën aankomen.

VOORBEELD:

Mohamed gaat met een vuist in de lucht op een stoel staan en kijkt zo boven alle andere voorwerpen uit. Ga na of iedereen vindt dat hij nu machtiger is dan de stoel. Vraag vervolgens of iemand een idee heeft om de macht van Mohamed weg te nemen. Oordeel als begeleider nooit zelf over het succes van een interventie, maar kaats de vraag terug naar de groep.

"Is het Piet gelukt om de macht van Cynthia weg te nemen?"

Indien het algemene gevoel is dat dit niet gelukt is, bedank Piet dan voor zijn suggestie en nodig de groep uit om iets anders te proberen. Is Piet er volgens de groep wel in geslaagd om de macht van Cynthia af te nemen, dan blijft hij op de scène. Stel dan opnieuw de vraag of iemand er in slaagt nog een machtigere positie dan die van Piet in te nemen. Als je voelt dat de inspiratie op is, dan beëindig je de oefening. De groep mag zichzelf feliciteren met een applaus en de voorwerpen worden opzij geplaatst. Voor de nabespreking neem je opnieuw plaats in de cirkel.

The Great Game of Power

NABESPREKING

Vraag deelnemers wat ze van het spel vonden. Wat is hen opgevallen aan de verschillende interventies? Waarom leken sommige interventies succesvol en anderen niet? Blijf even bij de oefening zelf en maak dan de link naar de samenleving. Wat leert deze oefening ons over macht in de samenleving? Wat zijn kenmerken van macht? Welke soorten macht hebben we gezien?

TIPS VOOR JOKERS!

Stop het spel niet te snel. Vaak zie je dat deelnemers starten met een heel stereotype manier om naar macht te kijken. Waar het spel vordert, worden ze creatiever. Indien dit het geval was, verwijst dan in de nabespreking naar deze vaststelling. Leg de link met de realiteit: de zichtbare macht is wel wat het eerst in het oog springt, maar daarom is het nog niet de enige (of de meest duurzame) vorm van macht. Welke vormen van macht kunnen wij ontwikkelen?

Wanneer het voor een groep moeilijk is om tijdens de nabespreking de afstand tussen spel en realiteit te overbruggen, help de groep dan door terug te grijpen naar de oefening. Als je tijdens de oefening foto's hebt gemaakt, kan je verwijzen naar die beelden of je vraagt een deelnemer om het beeld dat hij tijdens de oefening maakte te hernemen. Vraag nu expliciet: wie of wat herken je in dit beeld? Waaraan doet deze houding je denken? Wie zou hij/zij kunnen zijn? Zo krijg je de discussie alsnog op gang.

Als je meer wil weten over 'the Great Game of Power' en andere oefening uit het arsenaal van het Theater van de Onderdrukten, contacteer Labo vzw (info@labovzw.be).

© Augusto Boal // Great Game of Power www.labovzw.be

OPDRACHT

Bespreek na de voorstelling hoe islam concreet aan bod komt in *“Jihad van Liefde”*:

- { Wat kom je te weten over Mohamed’s beleving van de islam?
- { Welke andere vormen van geloofsbelijdenis komen nog aan bod?
- { Welke band komt er in de voorstelling aan bod tussen de migranten (in dit geval de ouders) en hun land van herkomst? Hoe is de band tussen hun kinderen (de “tweede generatie”) en hun land van herkomst?
- { Ken je zelf mensen die gemigreerd zijn (naar of vanuit België), of heb je dit zelf meegemaakt? Zoniet: ken je boeken, films... waarin het waargebeurd verhaal van een migrant centraal staat? Wat is hun (jouw) migratieverhaal? Wat is er gelijkaardig en wat is er verschillend tegenover het verhaal van de voorstelling?

Vraag de leerlingen naar hun persoonlijke beleving. Wat bleef hen bij, wat hebben ze bijgeleerd? Hoe voelden ze zich tijdens de voorstelling? Voelden ze zich aangesproken, zo ja op welke momenten?

OPDRACHT

Rouw

Rouw is een belangrijk thema in Een jihad van liefde. Mohamed El Bachiri is niet in eerste plaats Marokkaan of Moslim, maar een man die zijn vrouw en de moeder van zijn kinderen verloor. Het tonen van het verdriet dat hij beleeft, maakt van hem in eerste plaats een mens, in plaats van “de ander”. Iedereen viert een huwelijk of een geboorte en iedereen heeft verdriet als ze afscheid moeten nemen van een dierbare. Het zijn zulke thema’s die universeel zijn, die door iedereen worden beleefd en herkend en die voorbij gaan aan het huidige wij-zij denken.

Hoe wordt rouw beleefd door leerlingen in de klas? Zijn er verschillende rituelen in de groep?

Dragen alle culturen zwart?

Zijn er mensen die nu rouwen om iemand en die er over willen praten? Is dat makkelijk om te doen?

Waar waren de leerlingen zelf op de dag van de aanslagen?

Barbara Raes was vroeger artistiek leidster in de Vooruit in Gent. Na een burn-out besloot ze zich volledig op iets anders te richten en startte ze [Beyond the Spoken](#) op. **Beyond the Spoken** is een werkplaats voor nieuwe rituelen en niet-erkend verlies. Neem een kijkje op de website of spoor je leerlingen aan om dat eens te doen. De website geeft veel voorbeelden van rituelen en zal het misschien gemakkelijker maken om met leerlingen over rouw en verwerking van verlies te spreken.

Voor klassen die dieper in willen gaan op het thema rouw, raad ik ook de pagina/workshops van [Ik rouw van jou aan](#).

ANDERE THEMA'S

Welke thema's spreken de leerlingen aan in de voorstelling? Wat vinden ze herkenbaar? Bv: verhouding tot de maatschappij (racisme, terrorisme, discriminatie), het verlies van een dierbare,...

ANDERS KIJKEN NAAR THEATER VOORSTELLINGSANALYSE

Een theatervoorstelling is een vorm van communicatie. Dat wil zeggen dat er sprake is van een zender die een bepaalde boodschap doorstuurt naar een ontvanger. De zender is in dit geval de theatermaker/acteur, de boodschap de theatervoorstelling zelf en de ontvanger is de toeschouwer. In het theater wordt de 'boodschap' niet enkel via tekst gecommuniceerd, maar ook door heel wat niet-verbale tekens. Door naar de voorstelling te kijken met extra aandacht voor één of enkele van de 'theatertekens', krijgen de leerlingen inzicht in de manier waarop vorm en inhoud samenhangen in een voorstelling.

OPDRACHT

Kijken met andere ogen

We zien Mohamed twifelen, wroeten, zoeken. Vanuit zijn keuken kijkt hij terug, op de gebeurtenissen en op zijn leven dat hij weer op het goede spoor probeert te krijgen. Ondertussen gaat hij ook in dialoog over zijn identiteit. Hoopvol spreekt hij zijn ontwapenende en ontroerende boodschap van liefde en verzoening uit. Maar met wie praat hij hier de hele voorstelling over?

Deze kijkopdracht laat hen naar de voorstelling kijken met andere ogen, en daagt hen uit om hun observaties achteraf met elkaar te delen en hun interpretaties te verwoorden. De opdracht kan ook dienen als voorbereiding om de leerlingen een recensie te laten schrijven over de voorstelling. Onderstaande vragen zetten hen op weg. Geef de leerlingen mee dat er niet slechts één juist antwoord op bestaat. Elk individu kan de theatrale tekens op een andere manier 'lezen' en interpreteren. Zo kunnen de leerlingen van elkaar leren door te spreken over wat ze hebben gezien.

VOOR DE VOORSTELLING: Verdeel de klas in groepjes. Elk groepje zal tijdens de voorstelling specifiek letten op één van de elementen die hiernaast opgesomd staan.

NA DE VOORSTELLING: Bespreek de voorstelling achteraf met de leerlingen aan de hand van deze vragen. De scènefoto's in bijlage kunnen dienen als geheugensteuntje.

1. TAALGEBRUIK

- { Hoeveel talen kan je horen in de voorstelling? Waarom worden er verschillende talen gesproken?
- { De acteurs spreken meestal Nederlands, maar gebruiken soms accenten. Welke accenten hoor je?
- { Waarop wijst dit? Zie je hierdoor verschillende personages, of eerder verschillende aspecten van één personage?

2. LICHAAMSHOUDING, MIMIEK EN SPEL

Let op de gelaatsuitdrukking (mimiek) en lichaamshouding van de acteurs in de verschillende scènes. Komt deze overeen met wat er verteld wordt? Of is er sprake van overdreven of uitvergroete expressie, contrast,...? Wanneer zie je hiervan opvallende voorbeelden? Welk effect heeft dit?

3. VERSCHIJNING VAN DE ACTEURS, KOSTUMERING

- { Hoe zijn de acteurs gekleed? Waarom is dat zo?
- { Wordt er van kostuum gewisseld? Welke kostuums zie je doorheen de voorstelling? Waarvoor worden deze gebruikt? Hoe worden de kostuums gedragen? Waarom?

4. SCENOGRAFIE, DECOR EN REKWISIETEN

- { Hoe ziet het decor eruit? Wat is er allemaal aanwezig?
- { Welke rekwisieten worden er gebruikt?
- { Uit welk materiaal zijn de rekwisieten gemaakt? Waarom zouden ze voor dit materiaal gekozen hebben?

5. GELUID EN MUZIEK (EN/OF DANS)

- { Bij welke scènes werd er dans en muziek gebruikt? Welke soort muziek? Op welke manier draagt de muziek bij tot de scène? Zijn het de acteurs zelf die de muziek opzetten?

FEEDBACK EN CONTACT

Laat ons gerust weten wat jullie van de voorstelling vonden. Jullie mening is belangrijk voor ons. En als de (creatieve) opdrachten leuke resultaten opleveren, horen wij dat ook graag... Reacties, vragen of suggesties kunnen gestuurd worden naar RATAPLAN en/of Carolina Maciel de França:

RATAPLAN

Tel. 03 270 99 66
info[at]rataplanvzw.be
www.rataplanvzw.be

Carolina Maciel de França

Tel. 04 845 36 569
c.macieldefranca[at]gmail.com

Vormgeving

Melissa Gussenhoven

SCÈNEFOTO'S

SCÈNEFOTO'S
(C) Koen Broos

Reportage. 'Een jihad van liefde' van Mohamed El Bachiri, over het leven na 22/3, gaat vandaag in première op de planken

'Klein maar universeel verhaal over verlies'

Met zijn oproep tot een jihad van liefde is Mohamed El Bachiri bekend geworden in Vlaanderen. De boodschap werd later een boek en is nu een theatervoorstelling. 'Ik denk dat de kracht die ervan uitgaat alleen maar sterker wordt.'

YANNICK VERBERCKHOES

Nog even het licht overlopen voor de theatervoorstelling van *Een jihad van liefde*, in de Rataplan, Bergerhout. Het decor is niets anders dan de woonkamer van Mohamed El Bachiri. Van links vooraan het podium zal Rashif El Kaoui, die de rol van El Bachiri vertolkt, zijn bekende boodschap opzeggen, met een warme spot in het aangezicht, in een verder donker decor. Over de jihad - wat is het Arabisch in de eerste plaats 'impunering' betekent - van liefde. Dezelfde tekst, die meer dan twee jaar geleden, vanuit de studio van *De afspraak* viral is gegaan.

"Het is best een brede boodschap", zegt El Kaoui. "Je kan ze herleiden tot: wees goed voor elkaar, maar tegelijk toont zijn verhaal dat dat zeker niet evident is. Het is ons aller verhaal geworden. Dat klinkt misschien cheesy. Maar het is ook zo."

Het minste wat je kan zeggen is dat de meer dan zes minuten durende toespraak van El Bachiri, een man uit Molenbeek en voormalig metrobestuurder, die zijn vrouw verloor bij de aanslagen, een snaar heeft geraakt. David Van Reybroeck werkte *Een jihad van liefde* nadien uit tot een boek, dat een enorm verkoopsucces is geworden.

Dankzij Adil El Arbi en Bilal Fallah, die in de VS de film *Bat Boys 2* aan het draaien zijn, heeft hij het boek ook kunnen overhandigen aan Will Smith. "De boodschap heeft wolop grenzen overgestoken", zegt El Bachiri. "En dat is ook mooi. Filmmakers ga ik ook in Rome met een christelijke organisatie spreken. Ik denk dat de kracht die ervan uitgaat alleen maar sterker wordt. Daarom wil ik ook mijn filosofie blijven verspreiden mensen moeten hun logica, verstand gebruiken, ook religieuze teksten moet je vanuit de rede benaderen. Blijf dingen in vraag stellen."

DAGELIJKE STRIJD

De theatervoorstelling *Een jihad van liefde* vertrekt vanuit het boek, maar vertelt vooral wat El Bachiri persoonlijk heeft meegemaakt. Op de bewuste dag, 22 maart 2016, had hij aanvankelijk een dagje recuperatie, en kon hij ontspanen. Tot er een vriendin langskwam. Of hij al iets van zijn vrouw Loubna had gehoord? Wanneer El Bachiri zag dat Loubna na 9/11 haar niet meer online was geweest vanop haar toestel, wist hij genoeg. Loubna Lafquari, een gynaecologe op weg naar haar werk, was een van de slachtoffers bij de aanslag op het metrostation in Molenbeek.

Wie er de interviews op naaidt die El Bachiri in de loop van de laatste twee jaar heeft gegeven, merkt ook dat zijn leed almaar zwaarder gevoelden is om te dragen. Hij spreekt zelf over een toegenomen 'verbittering'. "Ik ben vooral erg ontgoocheld", zegt El Bachiri aan de telefoon. "Ik heb het gevoel dat de staat ons in de steek laat. Er wordt ook niets speciaals ondernomen om ons te helpen. Ik heb wel al geld ontvangen, maar dat is belachelijk weinig. Het is wachten op geld van de verzekering, alsof mijn vrouw bij een auto-ongeluk is ongelukkig. Zeker voor mijn kinderen

'Het is ons aller verhaal geworden. Dat klinkt misschien cheesy. Maar het is ook zo'

RASHIF EL KAOUÏ
ACTEUR

Rashif El Kaoui en Amara Reta vertolken de rollen van El Bachiri en zijn bij de aanslag in Molenbeek omgekomen vrouw Loubna. © D. BOB VAN POOL

vind ik dat heel erg."

Daarom is het ook goed dat de voorstelling niet het verhaal van het boek vertelt, maar wel de dagelijkse strijd. Ijzra drie jaar na de aanslagen is het voor El Bachiri onmogelijk om een volgorde haan te vinden, omdat dat niet te combineren valt met het grootbrengen van drie kinderen. "Je moest mij in de keuken zien staan om het eten klaar te maken", zegt El Bachiri. "In het begin was dat ook echt te bordel."

Voor zijn drie zonen is het verlies van hun moeder ook al enorm zwaar geweest. De middelste kreeg op school problemen, omdat zijn gedrag als ontoelaatbaar werd beschouwd. Hij moest medicatie nemen, maar omdat die hem volledig "K.O." maakte, is hij daar weer mee gestopt.

"Op school bleiden ze er te weinig rekening mee", zegt El Bachiri. "De directrice sprak mij ook aan op zijn gedrag. We zitten nu normaal in een samenleving waar ze je hopen medicatie geven als je niet in de pan loopt, maar ik wou dat niet. Het is ook allemaal een kwestie van *avancer* of *zombie*. Dat zijn al die moeilijkheden waar ik dagelijks tegenaan liep. Op televisie zag ik er misschien nog goed uit, maar al die andere aspecten tonen ze nu ook in de voorstelling. Dat is echt heel belangrijk."

Er zit momenteel een tweede boek in de pijp-

lijn, ook met Van Reybroeck, dat net over zijn dagelijkse strijd vertelt. Maar eerst is er dus de theatervoorstelling. Toch is zijn boodschap, ook al is ze zo breed gedragen, niet overal even goed ontvankelijk. Ook dat is iets waar de theatermakers mee aan de slag zijn gegaan.

"Ik denk dat meer Vlamingen uit de middenklasse het boekje in huis hebben, dan gasten uit het Kief of Deurne Noord", zegt El Kaoui. "Er waren ook jonge gasten uit zijn gemeenschap die het gevoel hadden: jij kan misschien mooi praten, maar wij zitten hier nu wel met de shit. Jij spreekt over verblind, maar de realiteit is ook dat we nog steeds tien keer meer worden tegengehouden door de politie. En dat er een sociale ongelijkheid is, waar je niet naast kunt kijken."

Je kan die reacties volgens El Bachiri niet negeren, maar je moet er niet mee in dialoog gaan. Jongeren perspectief geven en zo de radicalisering bestrijden. Zondag spreekt hij ook in Molenbeek, samen met de moeder van een IS-strijder.

'KLEIN-MENSELIJK'

Daarom is de tekst ook niet eenduidig, vinden de makers, maar net bepaald door zoveel dingen, die erod zijn gebeurd. Inspiratie voor de theatertekst ochtten ze samen met regisseur Hans Van Ganssebergh nog in hun eigen leven.

beide hoofdrolspelers hebben een vader van buitenlandse afkomst - maar ook bij auteurs Rachida Lamabet en Rachida Aziz. Omdat het eerst de

bedoeling was om nog meer stemmen aan het woord te laten over hetzelfde onderwerp. Maar dan besloten ze om dat zo veel mogelijk achterwege te laten. Om zo de persoonlijke ervaring te laten spreken.

"Wat wij dus geprobeerd hebben is de context tonen", zegt Amara Reta, die de rol van Loubna op zich neemt. "Mohammed en Loubna vonden elkaar aan. Ze deelden hetzelfde godsgeschied. Zij was de georganiseerde van de twee, heel ondernemend, als we voortgaan op wat Mohammed over haar vertelt. Haar beleefde kennen, zullen we natuurlijk nooit. Maar dat gaf ons ook weer de ruimte om haar zelf in te vullen."

"Klein menselijk", zo kan je het volgens El Kaoui het best omschrijven. Hij staat erop dat het met een liggend streepje gespeld wordt. El Kaoui: "Wat ons uit het boek vooral aangreep waren kleine zinnestjes als 'jouw naam staat nog op de deurbel'. Die zin kan meer zeggen dan hele alinea's waarin Mohammed haar beschreef, of bespiegelingen weerop of man-vrouw-verhoudingen. Het is een klein verhaal over verlies. Over een man en een vrouw, dat op die manier ook een universeel verhaal over verlies is geworden."

Een jihad van liefde gaat vandaag in première. Nadien speelt het stuk onder meer bij De Vliegende Gasten in Gent en op Theater aan Zee. Volgend jaar is er een uitgebreide tournee.

Mohamed El Bachiri. Ik heb het gevoel dat de staat ons in de steek laat.

Theater

'Een jihad van liefde' wordt toneelstuk

Het boek *Een jihad van liefde*, waarin David Van Reybrouck het verhaal van Mohamed El Bachiri over de aanslagen van 22 maart optekende, wordt een toneelstuk. Rashif El Kaoui en Amara Reta spelen, de regie is in handen van Hans Van Cauwenberghe. Het stuk gaat op 26 april in première in de Rataplan in Antwerpen en gaat later op tournee.

El Bachiri getuigt in *Een jihad van liefde* over hoe hij zijn vrouw verloor in de aanslagen. Zijn verhaal, door David Van Reybrouck opgetekend, verkocht al 100.000 exemplaren en werd uitgegeven in het Duits, het Engels en het Frans. (ft)

DE STANDAARD
DINSDAG 12 MAART 2019

Hans Van Cauwenberghe vertaalt bekend verhaal van slachtoffer aanslagen 22 maart naar de planken

“Hoe krijg je dat verlies ooit uitgelegd aan kinderen?”

Rashif El Kaoui, Amara Reta en Hans Van Cauwenberghe spelen *Jihad van Liefde* in Rataplan en daarna ook elders in Vlaanderen en Nederland. FOTO JEROEN HANSELAER

◆ **JIHAD VAN LIEFDE** VR 26/04 - DI 30/4 | RATAPLAN | BORGERHOUT | WWW.RATAPLANVZW.BE

Na de dood van zijn vrouw Loubna bij de terroristische aanslag op het metrostation Maalbeek in Brussel, schreef Mohamed El Bachiri een boodschap van hoop en verzoening in het boek *Jihad van Liefde*. Dat raakte een gevoelige snaar bij honderdduizenden landgenoten. Ook bij theatermaker Hans Van Cauwenberghe die met het Borgerhoutse kunsthuis Rataplan Mohameds verhaal op de planken brengt.

Hans Van Cauwenberghe leidt het zangkoor Onze Rijkdom. Met dat koor maakte hij een paar jaar geleden *Het Lied* voor A. Paul Schyvens, de toenmalige directeur van De Roma, vond dat tof en gaf Van Cauwenberghe *Jihad van Liefde* cadeau, het boek van de Brusselse metrobestuurder Mohamed El Bachiri. “Ik was zo gepakt door dat boek. Hoe hij ondanks die verschrikkelijke aanslag, toch zo serene bleef. Ik zei tegen Paul: ‘We gaan dat spelen’. Hij zei: ‘Oké. Maak dat samen met Rataplan.’ Het is dus gewoon in mijn schoot gevallen.”

Hans haalde er de acteurs Amara Reta en Rashif El Kaoui bij en samen begonnen ze een dik jaar geleden aan de bewerking van het boek. Geen eenvoudige klus, want *Jihad van Liefde* bestaat naast enkele schetsen van zijn leven en zijn vrouw vooral uit het pleidooi van Mohamed El Bachiri voor liefde en zijn oproep aan gelovigen van alle gezindten om de medemenselijkheid boven hun eigen religie te plaatsen. “We hebben Mohamed een paar keer ontmoet”, zegt Hans. “Hij geloofde niet alleen in het concept, maar ook in de sfeer die we erom wilden bouwen. Hij sprak vrijuit en ongedwongen over zijn leven met Loubna. Die verhalen, die niet in het boek staan, hebben we ook verwerkt in de voorstelling. We hebben hem ook uitgelegd dat we een vrouw in het stuk wilden betrekken en hij was helemaal mee.” Tijdens een eerdere debatavond over het boek in De Roma, was er immers ook kritiek van jongeren opgedoken. “We besloten die ook in de voorstelling te verwerken.”

Mohamed El Bachiri: “Het wordt heel emotioneel voor mij”

“Ik was aangenaam verrast toen ik de vraag kreeg om mijn boek te bewerken”, zegt Mohamed El Bachiri (foto). “Maar ik vond het meteen een goed idee om mijn boodschap ook op een andere manier te verspreiden. Hans gaf me vertrouwen. Hij is een gevoelige man. We hebben een drietal keer samengezeten. Hij wilde meer weten over mijn persoonlijk leven en stelde ook vragen over mijn relatie met Loubna. Dat was moeilijk, maar noodzakelijk voor het verhaal, denk ik. Ze hebben de tekst laten vertalen voor mij en ik was onder de indruk. De première wordt sowieso heel emotioneel. Ik hoop dat het stuk ook ooit in het Frans wordt opgevoerd. Maar ik voel wel dat in ons land de Nederlandstaligen veel meer openstonden voor mijn boodschap. In Franstalig België is er minder aandacht aan besteed.”

FOTO BELGA

Ondertussen, meer dan drie jaar na de aanslag die zijn Loubna het leven kostte, beleeft Mohamed El Bachiri moeilijke dagen. “De nabestaanden van de slachtoffers zijn aan hun lot overgelaten door de overheid. We krijgen alleen nog met verzekeraars te maken. Ik focus op onze drie kinderen om het hoofd koel te houden. Het boek en nu ook het toneelstuk zijn voor mij elementen die kunnen helpen bij de verwerking van die dramatische dag. Ondanks alles wat er gebeurd is, kunnen we ons alleen optrekken aan die boodschap van hoop en liefde. Mensen verenigen, daar draait het om.” (pavl)

“Mohamed is plots tot een *spokesperson* van de moslims gebombardeerd”, zegt Rashif. “Maar toch is hij niet de stem van alle moslims. Er is niet één moslimwereld, maar verschillende deelwerelden. Mohamed wordt omarmd door autochtoon Vlaanderen omdat hij zegt wat autochtoon Vlaanderen graag hoort. In plaats van zich te wreken, biedt hij zijn andere wang aan. De Vlaming vindt: zo zouden alle moslims moeten zijn. Maar de realiteit is totaal anders. Probeer Mohameds pleidooi voor medemenselijkheid maar eens uit te leggen aan jonge kerels op het Kiel die elke dag gecontroleerd worden door de politie. Die dialiteit komt ook in de voorstelling.”

Weinig toeters en bellen

De voorstelling start met het destijds massaal bekeken filmpje van de speech van Mohamed El Bachiri in *De Afspraak*. “Daarna komen in de voorstelling dingen die letterlijk uit het boek komen, vermengd met zaken die uit de persoonlijke gesprekken met Mohamed naar boven zijn gekomen én onze eigen fantasie”, verklaart Rashif. “Het is een beetje balanceren op een slappe koor. Aan de ene kant het respect voor deze echte mens met zijn rouwproces en grieven en aan de andere een theatervoorstelling die we willen opentrekken naar iets dat meer is dan een pleidooi voor naastenliefde. We gaan op zoek naar de ruimte tussen de polariteiten.”

De ontroering zal heersen, belooft Hans, met ook plaats voor lichteheid. “We maken er zeker geen pamflettaire voorstelling van, ook al is het wel politiek theater.”

Een kleine frigo en een keukentrap zullen op *novilon* op de scène staan. “We houden het heel eenvoudig, met weinig toeters en bellen”, zegt Amara Reta. “Wat er tussen man en vrouw gebeurt, is het belangrijkste. Er zitten veel lagen in: de boodschap van verbinding, het moeilijke omgaan met de dagelijkse realiteit, maar de kern van de voorstelling voor mij is het verlies en hoe je daarmee omgaat. En hoe krijg je dat ooit uitgelegd aan je kinderen.”

PATRICK VINCENT

LIEVER LIVE

PODIUM

Els Van Steenberghe

25/04 →

11/08

Een jihad van liefde
Rataplan
Antwerpen

‘Wat moet ik aan de kinderen vertellen?’ vraagt Mohamed El

Bachiri zich af in *Een jihad van liefde*, het kleinood dat hij met David Van Reybrouck schreef nadat zijn vrouw Loubna was omgekomen bij de aanslagen op 22 maart 2016. Daarin buigt hij het leed dat hem is aangedaan om in een boodschap van medemenselijkheid. Hans Van Cauwenberghe wist: daar zit een stuk in. Deze acteur, compagnon de voyage van Axel Daeseleire (ze maakten het geinige *237 redenen voor seks*) en bezieler van sociaal-artistieke projecten scoorde eind 2015 met *C'est pas parce que tu t'arrêtes de pédaler que ton vélo va s'arrêter*. Dat was rakend muziektheater waarin Brusselaars van allerlei pluimage het samenleven bezongen. Nu regisseert hij Rashif El Kaoui en Amara Reta in *Een jihad van liefde*. De sleutelzin? ‘Liefde, het begin van elke bloei.’ Ook te zien in Gent (Bij' De Vieze Gasten), Tongeren (Moment) en Oostende (Theater Aan Zee).

Knack - 17 april 2019